

Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

15 DECEMBRE 1983

Articles 90 et 134 de la Constitution

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION SPECIALE (1)

PAR

MM. L. REMACLE ET VAN DEN BOSSCHE

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Par lettre du 25 février 1983, M. le Procureur général près la Cour d'appel de Gand a fait parvenir à la Chambre un dossier comportant :

- a) plusieurs procès-verbaux d'audition établis par un juge d'instruction du siège de Gand, chargé d'instruire une affaire d'escroquerie;
- b) une cassette contenant l'enregistrement d'une conversation téléphonique relative à cette affaire.

Le nom de M. Mathot, membre de la Chambre et ancien ministre ayant été cité au cours de l'instruction, le procureur général a estimé devoir soumettre le dossier à la Chambre en vue de l'application éventuelle de l'article 90 de la Constitution, étant donné que les faits se sont déroulés pendant l'exercice de la fonction ministérielle et qu'ils pourraient se situer dans l'exercice de cette fonction.

2. Dès le 1er mars, la Chambre a constitué une Commission spéciale qu'elle a chargé d'instruire le dossier et de lui faire rapport.

3. Au cours de sa première réunion, le 2 mars 1983, la Commission a désigné MM. L. Remacle et Van den Bossche, en qualité de rapporteurs.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Defraigne.

A. — Membres : MM. L. Remacle, Suykerbuyk, Van den Brande. — MM. Baudson, Collignon, Van den Bossche. — MM. A. Claes, Henrion. — M. Belmans.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

15 DECEMBER 1983

Artikelen 90 en 134 van de Grondwet

VERSLAG

NAMENS DE BIJZONDERE COMMISSIE (1)

UITGEBRACHT DOOR

DE HEREN L. REMACLE EN VAN DEN BOSSCHE

DAMES EN HEREN,

1. Bij brief van 25 februari 1983 heeft de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent aan de Kamer een dossier overgezonden met :

- a) diverse processen-verbaal van verhoor, opgesteld door een onderzoeksrechter zetelende te Gent, die ermee belast is een klacht inzake oplichting te onderzoeken;
- b) een cassette met de opname van een telefoongesprek betreffende die aangelegenheid.

Aangezien de naam van de heer Mathot, lid van de Kamer en gewezen Minister, tijdens het onderzoek ter sprake kwam, oordeelde de procureur-generaal dat het dossier aan de Kamer moest worden voorgelegd met het oog op de eventuele toepassing van artikel 90 van de Grondwet, aangezien de feiten zich hebben voorgedaan tijdens de ministeriële ambtsperiode en verband zouden kunnen houden met de uitoefening van genoemd ambt.

2. De Kamer heeft op 1 maart een bijzondere onderzoekscommissie opgericht belast met het onderzoek van het dossier en het opstellen van een verslag.

3. Tijdens haar eerste vergadering, op 2 maart 1983 werden de heren L. Remacle en Van den Bossche tot rapporteurs aangewezen.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Defraigne.

A. — Leden : de heren L. Remacle, Suykerbuyk, Van den Brande. — de heren Baudson, Collignon, Van den Bossche. — de heren A. Claes, Henrion. — de heer Belmans.

A cette occasion elle a souligné que la tâche des rapporteurs de la Commission est différente de celle d'un rapporteur ordinaire : les rapporteurs procéderont à l'instruction et prendront entre autres part aux interrogations des témoins.

4. Au cours de sa deuxième réunion, le 15 mars 1983, la Commission a estimé que « sa tâche consistait à mener une instruction et à faire une proposition à la Chambre, qui elle, décidera de la suite à donner au dossier ».

Considérant que la Chambre a été valablement saisie par la lettre du procureur général, elle a marqué son accord sur la recevabilité de la demande car si une infraction avait été commise elle l'aurait été pendant la carrière ministérielle et serait en rapport avec celle-ci.

Elle a en outre décidé :

- de remettre à M. Mathot la lettre du procureur général (du 25 février 1983) par laquelle celui-ci a transmis le dossier à la Chambre, étant entendu que le dossier lui-même ne sera transmis à M. Mathot que lorsque la Commission aura terminé son instruction;

- de charger le Président et les deux rapporteurs de procéder aux interrogatoires, que les procès-verbaux en seront remis à tous les membres de la Commission qui n'assistent pas aux interrogatoires et que ces membres auront le droit de faire connaître les questions qu'ils désirent voir poser aux témoins;

- d'entendre d'abord cinq témoins cités dans la lettre du procureur général et le même jour, M. Mathot;

- de ne pas faire prêter serment aux personnes qui seront interrogées;

- de faire confiance aux rapporteurs pour juger de l'opportunité d'un examen plus approfondi de la bande enregistrée après avoir interrogé ceux dont les conversations paraissaient avoir été enregistrées.

5. Le 22 mars 1983, le Président et les deux rapporteurs ont procédé à l'interrogatoire des cinq témoins et à cette occasion ils ont saisi six documents et ont également accepté un septième document remis spontanément.

Immédiatement après ces interrogatoires ils ont entendu M. Mathot en ses explications.

6. a) Le 30 mars 1983, la Commission a décidé par 7 voix contre 1 et une abstention de confier la poursuite de l'instruction à un magistrat de la Cour de cassation.

b) le 31 mars 1983 la Commission évoquant sa décision ci-avant considère :

- que la mission doit être confiée à un magistrat du siège de la Cour de Cassation;

- que la mission du magistrat désigné sera délimitée comme suit :

« interroger et confronter quatre témoins déjà entendus par la Commission ». En outre, le magistrat ne pourra pas interroger M. Mathot.

En conclusion, la Commission par 7 voix contre 1 et une abstention, a adopté la procédure suivante :

- la Commission demandera au Premier Président de la Cour de Cassation de désigner un conseiller pour accomplir les devoirs précis indiqués par la commission;

- tous les procès-verbaux établis par le magistrat seront immédiatement transmis à la Commission, au fur et à mesure de leur établissement.

Bij die gelegenheid werd er de nadruk op gelegd dat de opdracht van de rapporteurs van de Commissie niet dezelfde is als die van een gewoon rapporteur : de rapporteurs moesten overgaan tot het onderzoek en ondermeer deelnemen aan het getuigenverhoor.

4. Tijdens de tweede vergadering van de Commissie op 15 maart 1983 gaf de Commissie als haar mening te kennen dat haar taak erin bestond een onderzoek in te stellen en een voorstel te doen aan de Kamer die nadien zal beslissen welk gevolg aan het dossier moet worden gegeven.

Overwegende dat de zaak bij de Kamer rechtsgeldig aanhangig is gemaakt door de brief van de procureur-generaal, heeft de Commissie haar instemming betuigd met de ontvankelijkheid van het verzoek, wordt als er een misdrijf mocht begaan zijn, dan zou dit gebeurd zijn tijdens de ministeriële ambtsperiode en het zou daarmee in verband staan.

De Commissie besliste daarenboven :

- aan de heer Mathot de brief van de procureur-generaal (van 25 februari 1983) voor te leggen, waarin deze laatste het dossier aan de Kamer verzendt, met dien verstande dat de heer Mathot enkel inzage zou krijgen van het dossier zelf nadat de Commissie haar onderzoek zou hebben beëindigd;

- de voorzitter en de twee rapporteurs te belasten met de ondervragingen. De processen-verbaal zouden ter kennis gebracht worden van alle leden van de Commissie die niet bij de ondervraging aanwezig waren. Voorts zouden de leden het recht hebben de vragen op te geven die zij aan de getuigen wensen te doen stellen;

- eerst vijf getuigen te horen die in de brief van de procureur-generaal worden genoemd en dezelfde dag de heer Mathot te ondervragen;

- de ondervraagde personen niet de eed te doen afleggen;

- vertrouwen te stellen in de rapporteurs die zullen oordelen over de wenselijkheid de geluidsband nader te onderzoeken, na de personen te hebben ondervraagd wier gespreken opgenomen schenen zijn.

5. Op 22 maart 1983 hoorden de Voorzitter en de twee rapporteurs de vijf getuigen en namen zij zes stukken in beslag. Zij namen ook een zevende stuk in ontvangst dat hun spontaan ter beschikking was gesteld. Onmiddellijk na die ondervraging hoorden zij de uitleg van de heer Mathot.

6. a) Op 30 maart 1983 besliste de Commissie met 7 tegen 1 stem en 1 onthouding een magistraat van het Hof van Cassatie te belasten met het verdere onderzoek.

b) Met verwijzing naar voornoemde beslissing besliste de Commissie op 31 maart 1983 :

- dat het dossier zou worden toevertrouwd aan een magistraat van de zetel van het Hof van Cassatie;

- dat de opdracht van de aangewezen magistraat als volgt zou worden omschreven :

« vier getuigen die reeds door de Commissie waren gehoord ondervragen en confronteren ». Bovendien zal de magistraat de heer Mathot niet mogen ondervragen.

Tot besluit stelde de Commissie met 7 tegen 1 stem en 1 onthouding de volgende procedure vast :

- de Commissie zal aan de Eerste Voorzitter van het Hof van Cassatie vragen een raadsheer aan te wijzen om de door de Commissie aangegeven welbepaalde taken te verrichten;

- alle door die magistraat opgestelde processen-verbaal zullen, zodra ze zijn opgesteld, dadelijk aan de Commissie worden overgezonden.

Le dossier sera remis au conseiller désigné.

Par lettre du 19 avril 1983, le procureur général près la Cour de Cassation, a fait part de la désignation de M. Marchal, conseiller à la Cour de Cassation, par le Premier Président de la Cour.

8. Se conformant aux décisions de la Commission, le Conseiller a interrogé et confronté les quatre témoins désignés par la Commission.

9. A sa demande, les Présidents et les rapporteurs l'ont chargé de poursuivre l'instruction et d'interroger six autres témoins.

Au cours de ces interrogatoires, le conseiller a accepté plusieurs pièces de divers témoins.

10. En ce qui concerne la bande d'enregistrement, il y a lieu de souligner :

a) que la bande originale a été retrouvée au domicile d'un témoin où elle a été saisie par le Conseiller à la Cour de Cassation.

b) que cette bande a fait l'objet :

— d'un examen par le service des télécommunications de la police judiciaire de Bruxelles;
— d'un autre examen par la « Police Scientific Development Branch » du Home Office à Londres.

c) que ces examens font l'objet de procès-verbaux versés au dossier.

11. Le 26 octobre 1983, la Commission étant en possession de tous les documents, a estimé :

a) que M. Mathot serait à nouveau entendu;

b) qu'après son audition le dossier lui serait communiqué.

c) qu'après la communication du dossier, la Commission demanderait à M. Mathot s'il souhaite que ses avocats soient entendus.

12. Le 10 novembre 1983, la Commission a entendu et interrogé M. Mathot. Le dossier complet a été remis à M. Mathot avec prière de faire savoir à la Commission avant le 30 novembre s'il estime nécessaire de faire entendre ses avocats par la Commission.

13. Par lettre du 22 novembre, M. Mathot a informé la Commission « qu'il a décidé de renoncer, dans l'état actuel du dossier, à l'audition de ses conseils » et « qu'il n'avait rien à ajouter aux déclarations qu'il a faites ».

14. Le 7 décembre 1983, la Commission s'est réunie en l'absence de M. Collignon, souffrant.

La Commission a estimé que cette absence ne devrait pas empêcher la Commission de prendre sa décision finale. Si toutefois le vote faisait apparaître que la voix de M. Collignon pourrait être déterminante, la Commission prévoirait une nouvelle réunion.

Avis de la Commission

Par 7 voix contre 1, la Commission a estimé « qu'il n'y a pas lieu d'accuser M. Mathot et de le traduire devant la Cour de cassation ».

Il appartient à la Chambre, en assemblée plénière, de décider.

Les Rapporteurs,

L. REMACLE
L. VAN DEN BOSSCHE

Le Président,

J. DEFRAIGNE

Het dossier zal aan de raadsheer worden overhandigd. Bij brief d.d. 19 april 1983 heeft de Procureur-Generaal bij het Hof van Cassatie meegedeeld dat de heer Marchal, raadsheer bij het Hof van Cassatie door de Eerste Voorzitter van het Hof was aangewezen.

8. Overeenkomstig de beslissing van de Commissie heeft de raadsheer de vier door de Commissie aangewezen getuigen gehoord en met elkaar geconfronteerd.

9. Op zijn verzoek hebben de Voorzitter en de rapporteurs hem met de voortzetting van het onderzoek en met het verhoor van zes andere getuigen belast.

Bij die verhoren heeft de Raadsheer verscheidene stukken van diverse getuigen ontvangen.

10. Met betrekking tot de geluidsband moet worden onderstreept :

a) dat de originele band ten huize van een getuige werd weergevonden, waar hij door de Raadsheer bij het Hof van Cassatie in beslag is genomen.

b) dat die band het voorwerp uitmaakte :

— van een onderzoek door de Dienst Telecommunicaties van de gerechtelijke politie te Brussel;
— van een tweede onderzoek door de « Police Scientific Development Branch » van het Home Office te Londen.

c) dat die beide aanleiding gaven tot een proces-verbaal dat in het dossier is opgenomen.

11. Op 26 oktober 1983 oordeelde de Commissie, die in het bezit van alle stukken was :

a) dat de heer Mathot opnieuw zou worden gehoord;

b) dat het dossier hem na zijn verhoor zou worden overhandigd.

c) dat de Commissie, na mededeling van het dossier, aan de heer Mathot diende te vragen of hij wenste dat zijn advocaten worden gehoord.

12. Op 10 november 1983 heeft de Commissie de heer Mathot gehoord en ondervraagd. Het volledige dossier werd hem overhandigd met het verzoek de Commissie vóór 30 november te laten weten of hij het nodig oordeelde zijn advocaten door de Commissie te laten horen.

13. Bij brief van 22 november stelde de heer Mathot de Commissie ervan in kennis « dat hij beslist heeft in de huidige stand van het dossier zijn raadslieden niet te laten horen » en « dat hij niets had toe te voegen aan de verklaringen die hij heeft afgelegd ».

14. Op 7 december 1983 vergaderde de Commissie in afwezigheid van de heer Collignon, die ziek was.

De Commissie was van gevoelen dat die afwezigheid haar niet mocht verhinderen tot een eindbesluit te komen. Mocht evenwel uit de stemming blijken dat de stem van de heer Collignon doorslaggevend zou kunnen zijn, dan zou de Commissie een nieuwe vergadering beleggen.

Advies van de Commissie

Met 7 tegen 1 stem is de Commissie van oordeel « dat er geen reden is de heer Mathot in beschuldiging te stellen en hem voor het Hof van Cassatie te dagvaarden ».

Het behoort de Kamer in plenaire vergadering een beslissing te nemen.

De Rapporteurs,

L. REMACLE
L. VAN DEN BOSSCHE

De Voorzitter,

J. DEFRAIGNE